

DERĪBAS ZĪME

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

1Moz 2:2, 3; 2Moz 20:11; 2Moz 16; Ebr 4:1–4; 2Moz 31:12–17; 5Moz 5:14.

ATMIŅAS PANTS:

“Tāpēc Israēla bērni lai svētī sabatu un tur sabatu par mūžīgu derību uz audžu audzēm.”
(2Moz 31:16)

Septītās dienas sabats ir kā nagla, kas – tinkš – ar nemainīgu regularitāti atgriež mūs katru nedēļu pie pamata visam, kas mēs esam vai varētu būt. Mēs esam tik aizņemti, skrienam šurp un turp, tērējam naudu, pelnām naudu, dodamies te, dodamies turp, un tad – tinkš – pienāk sabats un atkal savieno mūs ar mūsu pamatu, visa notiekošā sākumu, jo viss, kas mums kaut ko nozīmē, ir tikai tāpēc, ka Dievs to un mūs pašus ir radījis.

Ar nepārtrauktu regularitāti un bez izņēmuma sabats klusi pārlaižas pār horizontu un ienāk katrā mūsu dzīves plaisā un spraugā. Tas atgādina mums, ka katra plaisa un sprauga pieder mūsu Radītājam, kas mūs ir nolīcis šeit, Tam, kas “iesākumā” radīja debesis un zemi, – šis akts ir nemainīgs visas kristīgās pārlicības pamats, kurā septītās dienas sabats ir neapstrīdama, neuzbāzīga un nemainīga zīme.

Šajā nedēļā mēs par šo zīmi runāsim Sinaja derības kontekstā.

NEDĒĻAS KOPSKATS:

Kur ir radies sabats? Kādi ir pierādījumi, ka sabats pastāvēja pirms Sinaja? Kas padara sabatu par tik atbilstošu derības zīmi?

Iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 29. maijā.

Izcelsme

Cik bieži mēs dzirdam frāzi “vecais jūdu sabats”! Tomēr Raksti skaidri pasaka, ka sabats pastāvēja ilgi pirms jūdu tautas pastāvēšanas. Tā saknes rodamas pašā radīšanas nedēļā.

Izlasi 1Moz 2:2, 3 un 2Moz 20:11. Ko tie skaidri un nepārprotami uzskata par sabata izcelsmi? _____

Lai gan 1Moz 2:2, 3 nenosauc “septīto dienu” par sabatu (šis apzīmējums pirmo reizi parādās 2Moz 16:26, 29), tas ir skaidri norādīts frāzē “viņš atpūtās septītajā dienā” (1Moz 2:2). Vārds “atpūtās” (ebreju valodā “šabat”) ir saistīts ar lietvārdu “sabats” (“šabbat”). “Vārds “sabats” [1Moz 2:2, 3] nav izmantots, bet ir skaidrs, ka autors ir gribējis apstiprināt, ka Dievs svētīja un iesvētīja septīto dienu kā sabatu.” (G. F. Waterman, The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1975), vol. 5, p. 183) Acīmredzot 1Moz 2:2,3 norāda uz sabata izcelsmi un iecelšanu kā svētību dienu visai cilvēcei.

Izlasi Mk2:27. Jēzus atklāj, ka sabats burtiski tika iecelts “cilvēkam”, ietverot visu cilvēci, nevis tikai jūdus.

Kāpēc Dievs pats atpūtās septītajā dienā? Vai Viņam tas bija vajadzīgs? Kādam nolūkam vēl, iespējams, kalpoja Viņa atpūšanās? _____

Lai gan daži komentētāji uzskata, ka Dievam bija vajadzīga fiziska atpūta pēc radīšanas, patiesais Dieva atpūtas nolūks bija nodrošināt cilvēcei dievišķu Paraugu. Cilvēcei arī ir jāstrādā sešas dienas un tad septītajā dienā – sabatā – jāatpūšas. Teologs Karls Bārts ierosina, ka Dieva atpūta radīšanas nedēļas beigās bija daļa no “žēlastības derības”, kurā cilvēki bija aicināti “atpūsties kopā ar Viņu [...] lai piedalītos [Dieva] atpūtā.” (“Church Dogmatics” vol. 3, part 1 (Edinburgh, Scotland: T&T Clark Ltd., 1958), p. 98)

Nākamajā dienā pēc radīšanas Dievs Savā mīlestībā vīrieti un sievieti aicināja sadraudzībā ar Viņu, nodibinot tuvas attiecības ar To, pēc kura līdzības viņi radīti. Šai sadraudzībai vajadzēja ilgt mūžīgi. Kopš cilvēka krišanas tā piedāvā iknedēļas kulminācijas punktu kopīgajā dzīvē ar Glābēju.

Ja kāds tev jautātu, kā sabata ievērošana tev ir uzlabojusi attiecības ar Kungu, ko tu atbildētu? _____

Sabats pirms Sinaja

“Un viņš tiem teica: “Tā Tas Kungs ir pavēlējis: rīt ir sabats, sabats Tam Kungam ir svēts; ko jūs gribat cept, to izcepiet, ko jūs gribat vārīt, to izvāriet, bet visu, kas atliek, to uzglabājiēt līdz rītam.” (2Moz 16:23)

Pārlasi 2Moz 16. nodaļu, stāstu par Israēlam doto mannu tuksnesī pirms Sinaja kalna. Ievēro, ko šis ziņojums atklāj:

1. Katru dienu varēja izmantot tikai dienas porciju mannas, bet sestajā dienā tika savākta divkāršā deva.
2. Sabatā manna netika dota.
3. Papildu porciju, kas bija nepieciešama sabbatā, varēja no sestās dienas saglabāt nebojātu, bet mannu nevarēja uzglabāt vēl nākamajā dienā.

Ko šis stāsts atklāj par sabata svētumu pirms likuma došanas Sinajā? (Sk. 2Moz 16:23–28.) _____

“Faktiski sabata pielīdzināšana septītajai dienai, paziņojums, ka Kungs deva sabatu israēliešiem, un ziņojums, ka cilvēki pēc Dieva pavēles septītajā dienā atpūtās, – tas viss viennozīmīgi norāda uz pirmatnēju [radīšanas laika] sabata iecelšanu.” (G. F. Waterman “The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible”, vol. 5, p. 184)

2Moz 16. nodaļā par sabatu ir pateikts daudz vairāk, nekā sākumā liekas. Izpēti, uz kādiem jautājumiem tas sniedz atbildes:

1. Kura diena ir sagatavošanās diena sabbatam? _____
2. Kura nedēļas diena ir sabats? _____
3. Kur ir radies sabats? _____

4. Kādai dienai sabbatam vajadzētu būt? _____

5. Vai sabats ir gavēšanas diena? _____

6. Vai sabats ir cilvēka uzticības pārbaude Dievam? _____

Kā tava izpratne par sabatu tagad saskan ar to, kas par sabatu ir mācīts

2Moz 16. nodaļā? _____

Derības zīme

“Tāpēc Israēla bērni lai svētī sabatu un tur sabatu par mūžīgu derību uz audžu audzēm. Starp Mani un Israēla bērniem tā lai ir zīme mūžīgi; jo sešās dienās Tas Kungs radījis debesis un zemi, bet septītajā dienā Viņš atdusējies un atspirdzinājies.” (2Moz31:16, 17)

Četras reizes Rakstos sabats ir nosaukts par “zīmi” (2Moz 31:13, 17; Ec 20:12, 20). “Zīme” nav “simbols” tādā ziņā, ka tā dabiski raksturotu vai atgādinātu kaut ko citu, jo abām ir līdzīgas īpašības (piemēram, dūres simbols bieži apzīmē “varu” vai “spēku”). Bībelē sabats kā “zīme” darbojās kā ārēja iezīme, priekšmets vai nosacījums, kas bija paredzēts atšķirīgas vēsts nodošanai. Nekas pašā apzīmējumā to īpaši nesaistīja ar derību. Sabats bija derības zīme “starp Mani un tevi uz audžu audzēm” (2Moz 31:13, RSV) tikai tāpēc, ka Dievs pateica, ka tā ir.

Kāpēc Kungs izmantoja sabatu kā derības zīmi? Kas sabatā ir tāds, kas padarīja to par piemērotu simbolu glābjošām attiecībām ar Dievu? Atceroties, ka svarīgs derības aspekts ir tas, ka mēs esam glābti žēlastībā, ka darbi nevar mūs glābt, kas pašā sabatā ir tāds, kas padara to par labu simbolu šīm attiecībām? (Sk. 1Moz 2:3, Ebr 4:1–4.) _____

Sabats kā derības zīme žēlastībai ir fascinējošs ar to, ka jūdi sabatu gadsimtiem ilgi ir sapratuši kā mesiāniskās glābšanas zīmi. Viņi redzēja sabatu kā priekšvēstnesi glābšanai, ko nesīs Mesija. Tā kā mēs glābšanu saredzam iespējamu tikai žēlastībā un tā kā mēs derību saprotam kā žēlastības derību, saikne starp sabatu un glābšanu ir skaidra (sk. 5Moz 5:13–15). Tādējādi – pretēji izplatītam viedoklim – sabats ir Dieva glābjošās žēlastības zīme. Tā nav zīme glābšanai ar darbiem.

Kā tu saproti, ko nozīmē “atpūsties” sabatā? Kā tu atpūties sabatā? Ko tu dari citādi šajā dienā, kas padara to par “zīmi”? Vai tie, kas tevi pazīst, var pamanīt, ka sabats tev patiešām ir īpaša diena? _____

Svētdarīšanas zīme

“Runā uz Israēla bērniem un saki: turiet Manus sabatus, jo tā ir zīme mūsu starpā uz audžu audzēm, ka jūs zinātu, ka Es esmu Tas Kungs, kas jūs svētī.” (2Moz 31:13)

Ārkārtīgi bagātīgi sabata panti ir 2Moz 31:12–17, kas seko Kunga norādījumiem par svētnīcas būvēšanu un tās kalpošanas iedibināšanu (2Moz 25:1 līdz 2Moz 31:11).

Šajos pantos sabata kā “zīmes” koncepts – redzamas, ārējas un mūžīgas zīmes starp Dievu un Viņa tautu – šādā veidā izteikts pirmo reizi. Te ir fascinējošas domas, ko mums ir vērts izpētīt. Šajos tekstos apvienotas divas jaunas idejas:

1. Sabats kā atziņas zīme.
2. Sabats kā svētdarīšanas zīme.

Pārdomā zīmes aspektu saistībā ar atziņu. Ebreju izpratne par atziņu ietvēra intelektuālo, attiecību un emocionālo aspektu. “Pazīt” nenozīmēja vienkārši zināt faktu, īpaši ja bija runa par cilvēku. Tas nozīmēja arī jēgpilnas attiecības ar to, ko pazīsti. Tādējādi “pazīt Kungu” nozīmē būt pareizās attiecībās ar Viņu – “kalpot Viņam” (1L 28:9), “bīties” Viņu (Jes 11:2), “ticēt” Viņam (Jes 43:10), “uzticēties” Viņam un “meklēt” Viņu (Ps 9:10), kā arī “piesaukt” Viņa vārdu (Jer 10:25).

Izlasi katru no pantiem, kas minēts iepriekšējā rindkopā. Kādā veidā šie panti palīdz mums saprast, ko nozīmē “pazīt” Kungu? _____

Turklāt sabats ir svarīgs arī kā svētdarīšanas zīme. Tas norāda, ka Kungs “dara svētus” Savus ļaudis (salīdzini ar 3Moz 20:8), darot viņus “svētus” (5Moz 7:6).

Svētdarīšanas process ir tikpat daudz Dieva mīlestības darbs kā Dieva glābšanas darbs. Taisnošana (attaisnošana) un svētdarīšana abas ir Dieva aktivitātes: “Es [...] Kungs [...] jūs svētī.” (3Moz 20:8) Tādējādi sabats ir zīme, kas ļauj iepazīt Dievu kā Svētdarītāju. “Sabats, kas dots pasaulei kā Dieva Radītāja zīme, ir arī Viņa kā Svētdarītāja zīme.” (Elena Vaita “Liecības draudzei” 6. sēj., 350. lpp.)

Pārdomājiet sabata dienu un svētdarīšanas procesu, kā cilvēks kļūst svēts. Kāda loma šajā procesā ir sabata ievērošanai? Kā Kungs izmanto sabata ievērošanu, lai darītu mūs svētus? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi Elenas Vaitas grāmatā “Liecības draudzei” 6. sēj. nodaļu “Sabata ievērošana” (349.–351. lpp.), grāmatā “Sentēvi un pravieši” nodaļu “No Sarkanās jūras līdz Sinajam” (295.–297. lpp.) un “The SDA Bible Commentary” 7. sēj., 968.–970. lpp.

Desmit baušļi visaptveroši un fundamentāli definē Dieva/cilvēka un cilvēka/cilvēka attiecības. Bauslis, kas ir dekaloga centrā, ir sabata bauslis. Tas īpašā veidā identificē sabata Kungu un norāda uz Viņa autoritātes un īpašumtiesību jomu. Ievēro šos divus aspektus: (1) dievības identitāte – Jahve (Kungs), kas ir Radītājs (2Moz 20:11, 2Moz 31:17) un kas tādējādi ieņem īpašu vietu; (2) Viņa īpašumtiesību un autoritātes joma – “debesis un jūra, un viss, kas tajā” (2Moz 20:11, salīdzini ar 2Moz 31:17). Šajos divos aspektos sabata bauslim ir tipisks raksturojums, kāds atrodams starptautiskajos seno Tuvo Austrumu līgumu zīmogos. Zīmogi parasti bija līguma dokumentu centrā un satur arī (1) dievības identitāti (parasti – pagānu dievu) un (2) īpašumtiesību un autoritātes jomu (parasti ierobežotā ģeogrāfiskā apgabalā).

“Gara svētdarīšana norāda uz atšķirību starp tiem, kam ir Dieva zīmogs, un tiem, kas ievēro viltus atpūtas dienu. Kad nāks pārbaudījums, būs skaidri redzams, kas ir zvēra zīme. Tā ir svētdienas ievērošana. [...] Dievs ir norādījis uz septīto dienu kā uz Viņa sabatu [citēts 2Moz 31:13, 17, 16].

Šādi tiek atšķirti uzticīgie no neuzticīgajiem. Tiem, kas ilgojas saņemt Dieva zīmogu uz savas pieres, ir jāievēro ceturtais baušļa sabats.” (Elena Vaita “The SDA Bible Commentary” 7. sēj., 980., 981. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Izlasi 3Moz 19:30. Ievērojiet, kā šis pants saista sabatu un svētnīcu. Pārdomājot, ko mēs esam apguvuši līdz šim (kāda zīme ir sabats), kāpēc šai saiknei ir tik liela nozīme?

2. Uzdodiet sev jautājumu: “Vai sabata ievērošana ir palīdzējusi stiprināt manas gaitas ar Kungu?” Ja ne, kas būtu jāmaina?

KOPSAVILKUMS:

Sabats ir derības zīme, kas iesniedzas nākotnē līdz laikam, kad tiks piepildīts glābšanas plāns. Tas norāda uz radīšanu pagātnē un – kā žēlastības derības zīme – arī uz pārradīšanu, kad Dievs visu atjaunos.